

998

III. Excommunicationes Papales

Ordinario reservatas

incurrunt:

1. Matrimonium contrahere attentantes cum violatione voti solemnem castitatis sive ordinis sacri sive religiosae professionis (ipsi et compartes).
2. Procurantes abortum, effectu secuto.
3. Qui aliquid committunt, vel participant in crimine falsarii litterarum Apostolicarum, (quod nondum punitum invenitur in n. 9 I^{ae} seriei v. cap. I § 9).

999

IV. Excommunicationes

non, seu nemini reservatas

incurrunt:

1. Mandantes vel cogentes ad sepulturam ecclesiasticam impertendam haereticis notoriis, aut nominatim excommunicatis vel interdictis.
2. Laedentes seu Inquisitionem seu alios ejus causa, et complices.
3. Alienantes vel recipientes bona ecclesiastica sine beneplacito Rom. Pontificis (qui non comprehensi jam sunt poena graviore), quamquam bona illa jure administrant.
4. Non denuntiantes infra mensem casum sollicitationis secum factae vel turpem tractatum in circumstantiis ad confessionem spectantibus.
5. Qui libros de S. Scriptura tractantes sine approbatione Ordinarii imprimunt vel imprimi faciunt.
6. Raptores mulierum, et complices.
7. Domini temporales et magistratus violantes libertatem in contrahendo matrimonio.
8. Quicumque cogunt mulierem ad ingressum in monasterium, ad habitum, ad professionem, et varii complices; aut qui ejus professionem impediunt.
9. Magistratus ad instantiam Episcopi non juvantes in causa clausurae monialium.
10. Asserentes, matrimonia clandestina invalida esse sine interventu legis ecclesiasticae; defendentes, ante sumptionem Eucharistiae non requiri extra casum necessitatis et defectus confessarii confessionem peccati mortalis (nisi ea docentes, circumstantiis spectatis, graviores haereticorum poenas incurrunt).
11. Missionarii sive saeculares sive regulares mercaturam agentes in Indiis, China, Japonia, universa America; atque Superiores regularium, qui reos non remonent.
12. Praeterea in vigore suo permanent omnes censurae circa 1) electionem Rom. Pontificis, 2) internum regimen cujusque ordinis, congregationis, loci pii.

V. Praecipuae Suspensiones (magis minusve restrictae).¹⁰⁰⁰

1. In ordinantes, si sine titulo aut vero aut aequivalenti; si alieno subdito, vel proprio diutius absentem, sine literis alterius Ordinarii ordines conferunt; vel si in alieno territorio absque debita facultate Pontificalia exercent.
2. In cooperantes ad transferendam administrationem dioecesis a Capitulari Vicario in eum, qui electus aut praesentatus est ad Episcopatum (si delinquentes Episcopi sunt).
3. In capitulum vel ei succedentes in jurisdictione, si illegitimae conceduntur dimissoriales.
4. In ordinatos: a) per saltum; b) ab eo, qui illegitime ordinat (secundum n. 1 et 3); c) ab Episcopo notorie haeretico vel schismatico, aut nominatim denunciato ut excommunicato vel suspensio vel interdicto.
5. In religiosos ejectos extra religionem degentes.
6. In sacerdotes (sive saeculares sive regulares) contra jus parochi sponso matrimonio jungentes vel benedicentes.

VI. Interdicta.

1. Totale:
  - a) in communitates vel personas morales appellantes a Papa ad¹⁰⁰¹ Concilium generale futurum (est speciali modo R. Pontifici reservatum).
  - b) in capitulum, concedens illegitimas literas dimissoriales.
2. Ab ingressu ecclesiae: incurrunt
  - a) iidem, qui suspensionem (2.) incurrunt (specialiter R. Pontifici reservatum);
  - b) celebrantes vel celebrari facientes divina in locis interdictis;
  - c) ad divina admittentes nominatim excommunicatos;
  - d) Metropolitanus (vel alius Episcopus) non denuntians Episcopos . . . diu non residentes.

Tractatus II.

De Irregularitatibus.

Scriptores, qui hac in re laudari merentur, habes inter alios: Covarruvias, Navarr. (Azpilcueta), Reiffenstuel, Schmalzgrueber, Suarez *de censuris*, Laymann *theol. moral.* l. 1 tr. 5 p. 5, Tamburini *Moralia* tom. I. lib. X. tract. IV., Mazzotta *theol. moral.* tr. VIII. disp. V., Elbel *theol.* p. V. n. 151—285, S. Alphons. l. 7 n. 341—470; ex recentioribus: Phillips *Kirchenrecht* vol. I. § 46—56, Boeninghausen *de irregular.* Monaster. 1863 etc., D'Annibale *Summ. theol. mor.* vol. I. tr. VII.

Caput I.

De Irregularitatibus generatim.

1002 I. Irregularitas definitur: canonicum impedimentum, quo aliquis prohibetur, quominus ad gradum clericalem vel altiore gradum ascendat, gradusve suscepti officium exercent.

II. Quapropter irregularitas in se et primarie rationem impedimenti habet, non poenae. Attamen non raro in poenam statuitur, eamque vindicativam. Hinc existit divisio in irregularitates *ex defectu*, et in irregularitates *ex delicto*.

III. Irregularitas ex defectu non ratione culpa, sed ratione aut indecentiae aut impossibilitatis munera cum clericali statu conjuncta exercendi constituitur; ac sine ulla culpa adesse potest et adest. Quum igitur solum factum respiciat, consequitur, ut nulla ignorantia ab ea excusare possit, atque ut aliquae sint prorsus indispensabiles, aliae vero, quando circumstantiae personarum indecentiam minuunt, dispensatione tolli possint.

IV. Quia autem gravius est, ex officio suscepto ejici, quam ad illud non admitti, generalis regula est: ante ordinem suscipiendum ille irregularis *simpliciter* est, qui ad *aliquod* munus suscipiendi ordinis decenter exercendum ineptus est; post ordinem autem susceptum quando supervenit defectus, irregularitas non inducitur simpliciter, sed relate ad illa munera tantum, quibus exercendis clericus non amplius idoneus existit. — Irregularitas ex defectu potest igitur esse *partialis*.

1003 V. Irregularitas ex delicto — quae, nisi aliud exprimitur, *totalis* est — quamquam proxime et in se etiam est impedimentum suscipiendi vel exercendi officii clericalis: tamen vere habet rationem *poenae*, ejusque gravis et extraordinariae, quum vere grave omnino sit, ad certa officia perpetuo fieri inhabilem. Quare merito haec statuunt scriptores:

1. Causa, propter quam haec irregularitas incurratur, debet actus externus opere consummatus esse, ut in censuris observatum est.

2. Quidquid excusavit a peccato mortali, excusat ab irregularitate.

3. In dubio sive juris sive facti irregularitas non censetur adesse (excipitur aliquod dubium in causa homicidii, de quo infra).

4. Practice probabile est, hujusmodi irregularitatem, nisi infamia accedat, non incurrere ab eo, qui non cognoverit legem ecclesiasticam sive delictum prohibentem, sive poenam irregularitatis infligentem, si modo non sit ignorantia crassa vel supina: v. Sanchez, Castropal., Tamburini *de cens. et irregularitate* tr. 4 c. 4 § 5, Mazzotta *de irreg.* q. I. ab initio, S. Alph. l. 7 n. 351 etc.; — quomodo excipitur irregularitas ex homicidio, vide infra n. 1012 sqq.

5. Delictum commissum ante septimum aetatis annum, vel ante baptismum non inducit irregularitatem ex delicto, nisi forte adjungatur *infamia*, quae irregularitas ex defectu est: v. *ibid.*

VI. Irregularitas „*ab homine*“ non existit; sed ii soli irregulares sunt, quos lex ecclesiastica lata irregulares esse declaravit.

VII. Irregularitas ex defectu aliquando ex se, defectu sanato, tollitur; alioquin etiam irregularitas ex defectu, si absolutam indecentiam aut ineptitudinem non induxit, dispensatione sola aufertur, sicut quaelibet irregularitas ex delicto.

NB. Quamquam generatim rectius dicitur „*dispensatio* ab irregularitate“: tamen in privilegiis, quae S. Sedes aliquando pro foro conscientiae concedit ad auferendas irregularitates ex delicto occulto oriundas, etiam vox „*absolutionis*“ relate ad illas irregularitates adhibetur, idque recte, quia de *reatu poenae* tollendo agitur.

VIII. Dispensatio, quamquam per se ad S. Pontificem spectat, dari potest ex Trident. cap. „*Liceat*“ (6) sess. 24 *de ref.* in irregularitatibus ex delicto occulto ad forum contentiosum non deductis, excepta irregularitate ex occulto homicidio voluntario, ab Episcopis. — In irregularitatibus ex defectu, si dubium occurrit, Episcoporum iudicio stari potest. — In aliis irregularitatibus, si quid ulterius possunt, id tantum ex speciali privilegio habent.

IX. Quoad effectus autem, quos irregularitas secum fert, haec observa: 1005

1. Privat licita susceptione ordinum, imo si totalis est, etiam tonsurae susceptione.

2. Privat usu ordinum susceptorum; attamen illorum illicitus usus non inducit novam irregularitatem. Exercitium illud ordinum minorum, quod laicis licet, irregulari non interdicatur.

3. Privat habilitate ad beneficia et officia ecclesiastica recipienda. Certum autem est, irregularem non ipso facto privari beneficio antea obtento. Pro diversa tamen irregularitate (ex delicto praesertim) clericus irregularis beneficio suo privandus est atque ipse renuntiare debet, nisi dispensationem petat et obtineat.

Gravior est controversia, num collatio beneficii viro irregulari facta ipso facto *nulla* sit. S. Alphonsus l. c. n. 344 post relatam utramque sententiam, et affirmantem et negantem, dicit: „Prima sententia (affirmans) videtur probabilior, secunda sententia (nimirum quae dicit, collationem esse non irritam, sed irritandam) videtur *satis probabilis*“; attamen addit, ejusmodi clericum esse iis adnumerandum, qui cum dubio possessionem rei ineeperint: quamquam, si per alium munia beneficii suppleverit, eum ad fructus perceptos restituendos ex se adigi opus non esse.

4. Hinc patet, irregularitatem non irritare ipso facto jurisdictionem, quam quis habet; neque irritam facere jurisdictionem, quam forte in statu irregularitatis *delegatam* acceperit; imo probabilem esse jurisdictionem *ordinariam*, quam vi muneris in statu irregularitatis suscepti sustineat. Quamquam eâ per se illicite utitur, ejusve usum scienter rogare aliis non licet.

Caput II.

Irregularitates ex delicto singillatim consideratae.

Delicta, quibus ex jure annexa est irregularitas, hoc versiculo comprehenduntur:

„*Fonte reus, Sacris, censurâ, crimine, leto*“,